

Невідоме кохання Степана Супруна

До 110-річчя від дня народження нашого земляка, льотчика, двічі Героя Радянського Союзу.

Берлінське відрядження

...Після підписання 23 серпня 1939 року договору про ненапад між Радянським Союзом і Німеччиною передбачався обмін деякими видами сировини і зерна пшениці на німецьке промислове обладнання, а також на літаки. Проводився обмін торговими делегаціями.

Весною 1940 року із Радянського Союзу в Німеччину виїхала делегація на чолі з наркомом промисловості Іваном Тевосяном. До складу цієї місії увійшли авіаційний конструктор Олександр Яковлев, начальник льотного відділу Науково-дослідного інституту Військово-Повітряних Сил Іван Петров, а також льотчик-випробувач Степан Супрун.

Знайомство з німецької технікою. У центрі С.П. Супрун із парашутом. Німеччина, 1940 р.

А 20 травня 1940 року, після повернення з відрядження до Німеччини, майору авіації Степану Павловичу Супруну було присвоєно звання Героя Радянського Союзу – за мужність і відвагу, виявлені в повітряних боях з японськими загарбниками в Китаї

Саме там, в Німеччині, тридцятирічний льотчик зустрів

таків. Величезні втрати потрібно було компенсувати.

30 червня 1941 року командир 401-го винищувального авіаційного полку особливого призначення підполковник С. Супрун вилетів на Західний фронт. Кілька десятків літаків МіГ-3, які спроможні високо літати і зовсім низько штурмувати, приземли-

3 липня 1941 року авіаполк Супруна розбомбив дві переправи на ріці Березина, висадив у повітря залізничний міст, розбив чимало ворожої бойової техніки. У цей же день авіаполк Супруна здійснив наліт на великий німецький аеродром. Льотчики спалили 17 фашистських літаків, а також склади з паливом і боеприпасами.

4 липня 1941 року Степан Супрун у розривах хмар помітив німецький бомбардувальник. Кинувся у бій, але був поранений у груди кулею ворожого стрільця. Тут же підлетіли 6 німецьких винищувачів, які супроводжували бомбардувальника. Одного «мессера» підполковник Супрун збив. Але і його МіГ-3 загорівся від попадань. Напружуючи силу і волю, льотчик повів літак до лісової галявини і зумів приземлитися. Однак в останній момент вибухнули баки із залишками пального...

Того дня Михайло Юхимович Покатович, родом із села Супрунівка, вдвох із командиром поста спостерігали із башти Друцького замку за повітряним боем над Толочинським лісом.

Олександр також стали військовими льотчиками. Федір випробовував винищувачі, які поставлялися в Радянський Союз із США. Служив у науково-дослідному інституті Військово-Повітряних Сил Червоної Армії, потім – у Київському вищому інженерному авіаційному училищі. Олександр під час війни збив 6 німецьких літаків, нагороджений двома бойовими орденами. Потім служив льотчиком-випробувачем у науково-дослідному інституті Військово-Повітряних Сил Червоної Армії. Їхня сестра Аня була інструктором парашутної справи.

... Пізньої осені 1941 року до Ані в Москві подзвонила дівчина і запитала:

– Скажіть, це квартира Степана Супруна?

– Так, – відповіла Аня.

– А він тепер у Москві?

Аня поцікавилась, з ким розмовляє.

– Я – Євгенія. Зустрічалася із Степаном у Берліні... Наше Товариство представництво, де я працювала перекладачкою, вже повернулася із Берліна до Москви. Степан прохав, щоб коли повернуся до Москви, щоб обов'язково подзвонила...

– Вибачте, Євгеніє... Дуже тяжко мені продовжувати цю розмову, – сказала Аня. – Степана немає серед живих. Він не повер-

Німці не тільки продемонстрували, а й погодилися продати найновіші зразки військових літаків, серед них – бомбардувальник «Хейнкель». Степан Супрун виявив бажання випробувати цей літак у польоті. Конструктор літака Ернст Хейнкель був категорично проти цього: машина нова, незвична, пілотувати її без підготовки ризиковано. Але Супрун наполягав. Тож німці змушені були погодитися, запросивши з пілота розписку про те, що у випадку катастрофи відповідальність бере на себе радянська сторона.

Супрун після десятихвилинної консультації злетів у небо. Провів політ блискуче, виконав каскад фігур вищого пілотажу, які не виконували німецькі льотчики. На землі його зустріли дружніми аплодисментами. Літак «Хейнкель» був куплений першим.

прожитих у Берліні, зблизили Степана і Євгенію. Русява блакитноока дівчина із Москви, сяюча, як зірка весняної ночі, чиста серцем, як крапля роси, вона дуже сподобалася йому. Він чекатиме її приїзду в Радянський Союз, щоб назавжди залишитися разом, пізнати сімейне щастя...

Битва за небо

А 22 червня 1941 року Німеччина напала на СРСР. 23 червня 1941 року депутат Верховної Ради СРСР, підполковник авіації С. П. Супрун звернувся до Голови Державного Комітету Оборони Й.В. Сталіна з проханням від себе і товаришів дозволити сформувати 6 полків винищувачів із льотчиків-випробувачів. Прохання було схвалено.

У перші дні війни від несподіваних ударів ворога радянська авіація втратила більше 2 000 лі-

твічник. Він наближався до аеродрому. Супрун кинувся до свого літака та злетів у небо. Німецький розвідник помітив переслідувача й почав тікати. Супрун на винищувачі МіГ-3 наздогнав його і кількома кулеметними чергами розстріляв хрестатого літака.

Повернувшись на аеродром, Супрун наказав технікам оглянути літак і дозаявити. Він був упевнений, що німці чекають свій літак-розвідник, а якщо він не повернеться, то пошлють другий.

Незабаром пролунав телефонний дзвінок – з місця повітряного спостереження повідомили, що у небі з'явився другий ворожий літак-розвідник. Командир 401-го винищувального авіаційного полку знову злетів у небо і збив другого непроханого гостя.

За два дні льотчики 401-го винищувального авіаційного полку збили 12 літаків противника.

Анна Супрун – сестра героя

Він і командир, в захопленні від подвигу радянського льотчика, поспішили до місця приземлення підбитого літака МіГ-3. Коли вони знайшли згарище, то побачили у кабіні обвугленого пілота. Його рука лежала на важелі управління крилатою машиною. Золота Зірка ордена Леніна, знак депутата Верховної Ради Радянського Союзу трималися на пробитих грудях. На обвугленій лівій руці чорнів годинник...

Мовчання по телефону

Цікаво, що, за прикладом Степана Павловича, брата Федір і

Полковник авіації Федір Супрун у військових архівах знайшов донесення командира 23-ї авіаційної дивізії, до складу якої входив 401-й полк. С.П. Супрун загинув у районі міста Толочин Вітебської області. Про це він повідомив батькові Павлу Михайловичу, який мешкав у Сумах. Потепліло в батька на душі від цих тяжких слів. А білоруська земля стала ще ріднішою.

Федір Супрун поновив пошук місця загибелі брата. Була створена комісія, до складу якої увійшли працівники Толочинського райвійськкомату.

Були викликані сапери. Знайшли місце поховання. На металошукач із-під землі відгукнулись обшивки крил літака...

Олег ГОНЧАРОВ,
почесний журналіст України